

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησεως 333 / 2002.

ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Α' ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Συνεδρίαση της 21^{ης} Μαΐου 2002.

Σύνθεση

Πρόεδρος : Κων/νος Ε. Μπακάλης, Αντ/δρος του ΝΣΚ.

Νομικοί Σύμβουλοι: Θ.Ηλιάκης, Ν.Κανιούρας, Χ.Μπότσιος, Γ.Λάζος,
Η.Δροσογιάννης.

Εισηγητής : Ευστράτιος Συνοίκης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ..

Ερώτημα : Αριθμ. Πρωτ. 80/2-2-02 Γενικής Δ/νσης Διοικητ.
Υποστήριξης - Δ/νσης Πολιτικής Γης - Τμήματος Πολιτικής
Γης του Υπουργείου Γεωργίας.

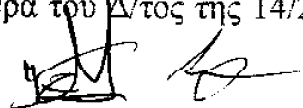
Θέμα : Εάν δύναται να αποδοθεί στην Ιερά Μονή Μεγάλης Παναγίας
Σάμου ακίνητο, που παραχωρήθηκε το έτος 1934 στο
Ελληνικό Δημόσιο με τον όρο να χρησιμοποιηθεί για την
δημιουργία ειδικού φυτωρίου.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως ακολούθως :

I.

A)

I) Σύμφωνα με τα άρθρα 1, 2, 6 και 7 του Ν. 4684/1930 (ΦΕΚ Α' 150) «περί
διοικήσεως και διαχειρίσεως της εκκλησιαστικής περιουσίας και περί
συγχωνεύσεως των μικρών μονών» και τα ταυτάριθμα άρθρα του Ν/τος της 14/22-

9-1931 (ΦΕΚ Α' 328) «περί κωδικοποιήσεως των περί διοικήσεως και διαχειρίσεως της εκκλησιαστικής περιουσίας και περί συγχωνεύσεως των μικρών μονών ισχυουσών διατάξεων» ιδρύθηκε στην Αθήνα το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου «Όργανισμός διοικήσεως της εκκλησιαστικής και μοναστηριακής περιουσίας - Ο.Δ.Ε.Π.» (άρθρο 1), με σκοπό την ρευστοποίηση της μοναστηριακής περιουσίας και την διοίκηση και διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας, πλην της περιουσίας των ναών (άρθρο 2). Από τότε που ίσχυσαν τα πιο πάνω νομοθετήματα (έτη 1930, 1931) περιήλθε στον Ο.Δ.Ε.Π. η διοίκηση και η διαχείριση όλης της υπάρχουσας κινητής και ακίνητης περιουσίας των μονών, εκτός από την διατηρουμένη περιουσία τους (άρθρο 7), η οποία, σύμφωνα με τα ίδια νομοθετήματα, θα προσδιοριζόταν με Π.Δ/τα (άρθρο 8). Παράλληλα, σε κάθε Μητρόπολη που είχε μία ή περισσότερες μονές δημιουργήθηκε Τοπικό Συμβούλιο Ο.Δ.Ε.Π., το οποίο δεν αποτελούσε χωριστό νομικό πρόσωπο.

2) Με την παράγραφο 4 του άρθρου 42 του Ν.Δ. 126/1969 (ΦΕΚ Α' 27) «Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος» καταργήθηκε ο Ο.Δ.Ε.Π. και στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του τον διαδέχθηκε, ως καθολικός διάδοχος, το Ν.Π.Δ.Δ. «Όργανισμός Διοικήσεως και Διαχειρίσεως Εκκλησιαστικής Περιουσίας Ο.Δ.Δ.Ε.Π.», που ιδρύθηκε με την ίδια διάταξη.

Η ως άνω διάταξη διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 6 του Ν.Δ. 87/1974 (ΦΕΚ Α' 278), το οποίο καταργήθηκε εξ ολοκλήρου με το άρθρο 74 του Ν. 590/1977 (ΦΕΚ Α' 146) «Περί του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος».

3) Το άρθρο 46 παρ. 5 του Ν. 590/1977 όρισε :

«Ο Όργανισμός Διοικήσεως και Διαχειρίσεως της Εκκλησιαστικής Περιουσίας - Ο.Δ.Ε.Π.» φέρει εφ' εξής την επωνυμίας «Όργανισμός Διοικήσεως της Εκκλησιαστικής Περιουσίας - Ο.Δ.Ε.Π.». Ούτως τελών υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της Δ.Ι.Σ. διοικεί και διαχειρίζεται την εκποιητέαν μοναστηριακήν περιουσίαν, ως προς την οποίαν νομιμοποιείται ενεργητικώς και παθητικώς».

4) Τα άρθρα 1 (παρ. 1), 2 (παρ. 2), 3 (παρ. 1 και 2) του Ν. 1700/1987 (ΦΕΚ Α' 61) «Ρύθμιση θεμάτων εκκλησιαστικής περιουσίας» όρισαν :

Άρθρο 1 (παρ. 1)

«Από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού περιέρχεται αυτοδικαίως στον Οργανισμό Διοικήσεως της Εκκλησιαστικής Περιουσίας (Ο.Δ.Ε.Π.) η αποκλειστική διοίκηση, διαχείριση και εκπροσώπηση ολόκληρης της ακίνητης περιουσίας των ιερών μονών, ως προς την οποίαν νομιμοποιείται πλέον ενεργητικώς και παθητικώς, είτε αυτή ανήκει, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στη «διατηρητέα» ή «διατηρουμένη» είτε στην «εκπονητέα» ή «ρευστοποιουμένη» περιουσία».

Άρθρο 2 (παρ. 2)

«Μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, ο Ο.Δ.Ε.Π. και οι Ο.Δ.Μ.Τ. μπορούν να μεταβιβάσουν προς το Ελληνικό Δημόσιο με σύμβαση που θα υπογραφεί μεταξύ τούτων, ως εκπροσώπων των οικείων ιερών μονών, και των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γεωργίας και Οικονομικών, ως εκπροσώπων του Ελληνικού Δημοσίου, την κυριότητα της κατά την ανωτέρω έννοια ακίνητης μοναστηριακής περιουσίας,».

Άρθρο 3 (παρ. 1 και 2)

1. «Μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας της παρ. 2 του άρθρου 2 τα δικαιώματα ιδιοκτησίας της μοναστηριακής περιουσίας ρυθμίζονται σύμφωνα με τις επόμενες διατάξεις :

Α) Θεωρούνται ότι ανήκουν κατά κυριότητα στο Ελληνικό Δημόσιο τα ακίνητα που βρίσκονται κατά την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού στη νομή ή στην κατοχή των ιερών μονών, ανεξάρτητα από τη μορφή διοίκησης, διαχείρισης και εκμετάλλευσής τους, εκτός αν το δικαίωμα κυριότητας της μονής :

α) προκύπτει από νόμιμο τίτλο κυριότητας προγενέστερο της ημέρας κατάθεσης του σχεδίου νόμου, που έχει ήδη μεταγραφεί ή θα μεταγραφεί μέσα σε αποκλειστική

προθεσμία 6 μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, **β)** έχει αναγνωρισθεί με διάταξη νόμου ή με αμετάκλητη δικαστική απόφαση έναντι του Δημοσίου.

2. Ως ακίνητα κατά την έννοια του άρθρου αυτού νοούνται τα αγροτικά και επιδεχόμενα γεωργική εκμετάλλευση ακίνητα, τα δάση, οι δασικές γενικά εκτάσεις, οι βοσκότοποι, οι χορτολιβαδικές ή άλλες αγροτικές εκτάσεις».

5) Τα άρθρα 2 και 3 (παρ. 1 και 2) του Ν. 1811/1988 (ΦΕΚ Α' 231) «Κύρωση της σύμβασης παραχώρησης στο Δημόσιο της Δασικής και αγροτολιβαδικής περιουσίας των ιερών μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος, που συμβάλλονται στη σύμβαση αυτή» όρισαν :

Άρθρο 2

«Οι αναφερόμενες στον προσαρτημένο, κατά το άρθρο 1 του παρόντος, πίνακα Ιερές Μονές της Εκκλησίας της Ελλάδος παραχωρούν συμβατικά στο Δημόσιο την αγροτολιβαδική και δασική περιουσία τους, όση είναι, υπό τους πιο κάτω όρους».

Άρθρο 3 (παρ. 1 και 2)

1. «Μετά την παραχώρηση στο Δημόσιο της αγροτολιβαδικής και δασικής μοναστηριακής περιουσίας των μονών, που συμβάλλονται στη σύμβαση αυτή, ο Ο.Δ.Ε.Π. καταργείται

2. Η ανήκουσα κατά κυριότητα, νομή και κατοχή στον καταργούμενο Ο.Δ.Ε.Π. ακίνητη και κινητή περιουσία περιέρχεται αυτοδικαίως στην κυριότητα, νομή και κατοχή της Εκκλησίας της Ελλάδος».

6) Η παράγραφος 1 του άρθρου 55 του Ν. 2413/1996 (ΦΕΚ Α' 124) «Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις» ορίζει :

1. «Οι ιερές μονές, που δεν συμβλήθηκαν στη σύμβαση που υπογράφηκε στις 11 Μαΐου 1988 μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος και κυρώθηκε με τον Ν. 1811/1988 (ΦΕΚ 231 Α') ούτε προσχώρησαν μεταγενέστερα σε αυτήν, έχουν την ικανότητα να είναι

διάδικοι και νομιμοποιούνται ενεργητικά και παθητικά στις δίκες που αφορούν τα δικαιώματα και συμφέροντά τους σχετικά με την περιουσία τους που καταλαμβάνεται από τους νόμους 1700/1987 και 1811/1988».

B)

1) Το μοναδικό άρθρο του Ν. 5185/1931 (ΦΕΚ Α' 225) «περί διοικήσεως και διαχειρίσεως της εν Σάμω Μοναστηριακής περιουσίας» όρισε :

«Των διατάξεων του Ν. 4684 «περί διοικήσεως και διαχειρίσεως της εκκλησιαστικής περιουσίας και περί συγχωνεύσεώς των μικρών Μονών» εξαιρούνται αι ιεραί Μοναί Σάμου. Τα της διοικήσεως και διαχειρίσεως αυτών ως και της ρευστοποιήσεως της περιουσίας των καθορισθήσονται δια Διατάγματος εφ' άπαξ εκδοθησομένου, προτάσει του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, εντός τριμήνου από της ισχύος του παρόντος νόμου».

2) Σύμφωνα με την πιο πάνω εξουσιοδότηση εκδόθηκε το Π.Δ. της 26-1/ 2-2-1932 (ΦΕΚ Α' 70) «περί διοικήσεως και διαχειρίσεως των Ιερών Μονών Σάμου».

Το άρθρο 1 αυτού του Π.Δ/τος όρισε :

«Η Διοίκησης και Διαχειρίσις των Ιερών Μονών Σάμου παραμένει εις την «Επιτροπήν επί των Ιερών Μονών», μετανομαζομένην εις Τοπικόν Συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. Σάμου, όπερ αποτελείται εκ των εξής επτά μελών».

3) Με το άρθρο 10 του Α.Ν. 2824/1941 (ΦΕΚ Α' 64) «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των ισχυουσών διατάξεων περί Οργανισμού Διοικήσεως Εκκλησιαστικής Περιουσίας» καταργήθηκαν ο Ν. 5185/1931 και το Π.Δ. της 26-1/2-2-1932.

Με το Ν.Δ. 1804/1942 (ΦΕΚ Α' 248) «περί αναστολής διατάξεων του Α.Ν. 2824/41» ανεστάλη η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 10 του πιο πάνω νόμου και επανίσχυσαν ο Ν. 5185/1931, το Π.Δ. της 26-1/2-2-1932 και οι σχετικές με αυτό αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Παιδείας (23839/7-6-1932 και 23839/27311/7-6-1932 - ΦΕΚ Β 57).

Παράλληλα το άρθρο 2 του ίδιου Ν.Δ. όρισε :

«Προσωρινώς η εν γένει διοίκησης και διαχείρισης της Μοναστηριακής περιουσίας Σάμου ανατίθεται εις το Μητροπολιτικόν Συμβούλιον Σάμου».

Γ)

1. Τα άρθρα 18 και 24 του Εισ. Ν.Α.Κ. ορίζουν :

Άρθρο 18

«Οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα για την παραγραφή εφαρμόζονται και στις αξιώσεις που έχουν γεννηθεί, αλλά δεν έχουν ακόμη παραγραφεί κατά την εισαγωγή του. Η έναρξη, όμως, η αναστολή και η διακοπή της παραγραφής κρίνεται σύμφωνα με το δίκαιο που ισχύει έως τώρα. Αν ο χρόνος παραγραφής του Κώδικα είναι συντομότερος από αυτόν που προβλέπει το έως τώρα δίκαιο, υπολογίζεται ο συντομότερος, από την εισαγωγή του Κώδικα και αρχίζει από αυτήν. Στην περίπτωση, όμως, που ο χρόνος παραγραφής του έως τώρα δικαίου συμπληρώνεται νωρίτερα από το συντομότερο που ορίζεται στον Κώδικα, η παραγραφή συμπληρώνεται μόλις περάσει ο χρόνος παραγραφής του έως τώρα δικαίου».

Άρθρο 24

«Ενοχές από οποιοδήποτε λόγο, που τα παραγωγικά τους αίτια συντελέστηκαν πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, διέπονται και μετά την εισαγωγή του από το έως τώρα δίκαιο, ιδίως ως προς τη γένεση, το περιεχόμενο, την έκταση, την ενέργεια και τα αποτελέσματα, την υπερημερία του οφειλέτη ή του δανειστή, το δικαίωμα υπαναχώρησης, την επίδραση στη σύμβαση της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών, την αδυναμία παροχής, το πταίσμα και του αποδεικτικά μέσα».

Δ)

Σύμφωνα με το βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο, που ίσχυσε πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα :

ΓΝΩΜΟΔ. ΓΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΑΜΟΥ

α) το χρησιδάνειο (commodatum) ήταν ετεροβαρής σύμβαση, με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος έδινε στον άλλο ατομικά ορισμένο πράγμα (κινητό ή ακίνητο) προς χρήση χωρίς αμοιβή, με τον όρο της επιστροφής του πράγματος αυτού μετά την χρήση του

β) η ως άνω σύμβαση καταρτιζόταν με την δόση του πράγματος από τον χρήστη (commodus) στον χρησάμενον (commodatarius), ο οποίος αποκτούσε απλή φυσική εξουσία σε αυτό, ενώ η κυριότητά του παρέμενε στον χρήστη.

γ) για την κατάρτιση του χρησιδανείου δεν χρειαζόταν έγγραφο, όμως για την απόδειξή του ήταν αναγκαία η σύνταξη εγγράφου, όταν το αντικείμενό του είχε αξία ανώτερη των 2.000 δρχ.

δ) ο χρησάμενος είχε υποχρέωση επιστροφής του πράγματος μετά την χρήση του, δηλαδή εντός ορισμένου χρόνου, που κρίνεται με βάση τα συναλλακτικά ήθη και την καλή πίστη.

ε) η χρήση του πράγματος ήταν δυνατό να ορίζεται στη σύμβαση ή να προκύπτει από τις περιστάσεις.

στ) ο χρήστης για να υποχρεώσει τον χρησάμενο σε εκτέλεση των υποχρεώσεων του είχε αγωγή την actio commodati directa (Π. Καλλιγιά : «Σύστημα Ρωμαϊκού Δικαίου καθα έν Ελλάδαδι πολιτεύεται» Τόμος Α΄ - Αθήναι 1930 σ. 228-231, Β. Windscheid : «Διδασκαλία του Δικαίου των Πανδεκτών» Τόμος Γ΄ - Αθήναι 1934 σ.65-71, Α. Γ. Μαγκάκη : «Ενοχικόν Δίκαιον» Αθήναι 1929 σ. 314-317).

II.

Από τα προαναφερθέντα (την νομολογία και τις επιστημονικές απόψεις τις σχετικές με αυτά) συνάγονται τα ακόλουθα :

A)

1) Το έτος 1930 ιδρύθηκε το Ν.Π.Δ.Δ. «Οργανισμός διοικήσεως της εκκλησιαστικής και μοναστηριακής περιουσίας - Ο.Δ.Ε.Π.», που ανέλαβε την

διοίκηση και την διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ιερών μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Από την ρύθμιση αυτή εξαιρέθηκε η διατηρουμένη περιουσία των ως άνω ιερών μονών, για τον προσδιορισμό της οποίας έπρεπε να εκδοθεί Π.Δ/μα (άρθρα 1, 2, 6 και 7 του Ν. 4684/1930).

2) Ο Ο.Δ.Ε.Π. καταργήθηκε το έτος 1969 και στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του τον διαδέχθηκε ο «Οργανισμός Διοικήσεως και Διαχειρίσεως Εκκλησιαστικής Περιουσίας - Ο.Δ.Δ.Ε.Π.», που συνέχισε την διοίκηση και την διαχείριση της παραπάνω περιουσίας, νομιμοποιούμενος γι' αυτή. Το έτος 1977 ο οργανισμός αυτός μετονομάστηκε σε «Οργανισμός Διοικήσεως της Εκκλησιαστικής Περιουσίας - Ο.Δ.Ε.Π.», κατά τα άρθρα 42 ΝΔ 126/69 και 46 Ν. 590/77. (Εφ.Αθ. 8899/92 ΝοΒ 1993 σ. 723).

3) Το έτος 1987 η προαναφερομένη αρμοδιότητα του Ο.Δ.Ε.Π. επεκτάθηκε και στην διατηρουμένη περιουσία των ιερών μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος (άρθρο 1 του Ν. 1700/87).

Παράλληλα, τέθηκε προθεσμία 6 μηνών, μέσα στην οποία ο Ο.Δ.Ε.Π., ως εκπρόσωπος των παραπάνω μονών, θα μπορούσε να μεταβιβάσει με σύμβαση στο Ελληνικό Δημόσιο την ακίνητη τους περιουσία. (άρθρο 2 του Ν. 1700/87).

4) Μέσα στην πιο πάνω προθεσμία υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ Ελλ. Δημοσίου και Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, σύμφωνα με την οποία μέρος των ιερών μονών της ίδιας εκκλησίας, που συμβλήθηκαν με αυτή και αναφέρονταν σε πίνακα προσαρτηθέντα στη σύμβαση, του παραχώρησαν την κυριότητα της αγροτολιβαδικής και δασικής περιουσίας τους.

Συγχρόνως καταργήθηκε ο Ο.Δ.Ε.Π. και η περιουσία του περιήλθε στην κυριότητα, νομή και κατοχή της Εκκλησίας της Ελλάδος σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του Ν. 1811/88 (Α.Π. 4735/91 ΝοΒ 1992 σ. 85. Α.Π. 1341/91 Ελ.Δικ. 1992 σ. 1191, Εφ.Αθ. 4967/93 ΝοΒ 1993 σ. 1089).

5) Η ακίνητη αγροτολιβαδική και δασική περιουσία, δηλαδή όλα γενικά τα αγροτικά και δεκτικά γεωργικής εκμεταλλεύσεως ακίνητα, τα δάση και γενικά όλες οι δασικές εκτάσεις, οι βοσκότοποι και τα χορτολίβαδα που ήταν στην νομή και κατοχή των ιερών μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι οποίες δεν συμβλήθηκαν με την πιο πάνω σύμβαση, και για την οποία (περιουσία) δεν είχαν τίτλο κυριότητας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 1700/87, περιήλθε στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου, κατ' άρθρο 3 παρ. 1 και 2 του Ν. 1700/87, (Βλ. Α.Π. 4967/93 ΝοΒ 1993 σ. 1089).

Η εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου απόκτηση της κυριότητας της ως άνω περιουσίας ήταν αντίθετη: α) με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 17 του Συντάγματος, που θέτουν την ακίνητη περιουσία υπό την προστασία του Κράτους και επιβάλλουν την καταβολή πλήρους αποζημιώσεως, όταν για λόγους δημοσίας ωφελείας την στερείται ο κύριός της και β) με το άρθρο 6 παρ. 1 της «Διεθνούς συμβάσεως της Ρώμης της 4-11-1950 περί προασπίσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών» και με το άρθρο 1 του από 20-3-1952 προσθέτου στη σύμβαση αυτή πρωτοκόλλου των Παρισίων, που κυρώθηκαν με τον Ν. 2329/1953 και, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 28 του Συντάγματος, υπερισχύουν κάθε αντίθετης διατάξεως νόμου (Βλ. αποφάσεις Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 10/1993, 405/483-484/9-12-1994).

Σύμφωνα με τα εκτεθέντα αμέσως παραπάνω, οι ιερές μονές, που δεν συμβλήθηκαν με την σύμβαση, που υπογράφηκε στις 11-5-1988, δεν έχασαν την κυριότητα της ακίνητης περιουσίας τους και οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 του Ν. 1700/87 έπαυσαν να ισχύουν για την ως άνω περιουσία, ως προς την οποία αυτές νομιμοποιούνται ενεργητικά και παθητικά σε δίκες που αφορούν τα σχετικά με αυτή δικαιώματα και συμφέροντά τους, κατ' άρθρο 55 του Ν. 2413/96. (Βλ. Α.Π. 411/97 ΝοΒ 1998 σ. 1435, ΣτΕ 946/99 Διοικ. Δίκη 2000 σ. 1280, Π.Πρ. Τρικ. 112/99 Αρμ. 54.488).

ΓΝΩΜΟΔ.ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΑΜΟΥ

Β)

1) Η διοίκηση και η διαχείριση της μοναστηριακής περιουσίας της Σάμου εξαιρέθηκε από τις ρυθμίσεις του Ν. 4684/1930 και ανατέθηκε αρχικά (έτος 1932) στο Τοπικό Συμβούλιο Ο.Δ.Ε.Π. Σάμου και μετέπειτα (έτος 1942) στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο Σάμου (Ν. 5185/1931, άρθρα 1 του ΠΔ. 26-1 / 2-2-1932 και 2 του Ν.Δ. 1804/1942).

2) Η κατά το έτος 1942 ανάθεση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο Σάμου της διοικήσεως και διαχειρίσεως της μοναστηριακής περιουσίας της Μητροπόλεως του είχε προσωρινό χαρακτήρα. Επομένως, η διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 1700/87, με την οποία ο Ο.Δ.Ε.Π. ανέλαβε την διοίκηση και την διαχείριση όλης γενικά της περιουσίας των ιερών μονών της Εκκλησίας της Ελλάδος, ίσχυσε και για την μοναστηριακή περιουσία της Σάμου, αφού δεν προκύπτει ότι υπήρχαν λόγοι που δικαιολογούσαν την διατήρηση του χαρακτηρισθέντος προσωρινού, δηλαδή μικρής χρονικής διάρκειας, ειδικού καθεστώτος διοικήσεως και διαχειρίσεώς της.

3) Οι ιερές μονές της Σάμου δεν συμβλήθηκαν με την σύμβαση της 11-5-1988 και, ως εκ τούτου, διατήρησαν την κυριότητα της ακίνητης περιουσίας τους, της οποίας, μετά την κατάργηση του Ο.Δ.Ε.Π., έχουν την διοίκηση και την διαχείριση (άρθρα 2 και 3 του Ν. 1811/88, 3 παρ. 1 και 2 του Ν. 1700/87, 55 του Ν. 2413/96).

Γ)

1) Στις ενοχές από οποιοδήποτε λόγο, που τα παραγωγικά τους γεγονότα συντελέστηκαν πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, εφαρμόζεται ως προς το περιεχόμενο, την ενέργεια και τα αποτελέσματά τους το πριν από αυτόν δίκαιο (Κ. Καυκά : «Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικος» Αθήναι 1946 σ. 20-22, Ερμ. Α.Κ. - Τόμος VII - Ημίτομος Α΄ - Αθήναι 1963 άρθρο 24 παρ. 10-98, άρθρο 24 Εισ.Ν.Α.Κ.).

Τα παραπάνω ισχύουν στα χρησιδάνεια, που τα παραγωγικά τους γεγονότα, δηλαδή αυτά που πηγάζουν απ' ευθείας από αυτά ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο της εφαρμογής του ΑΚ (Κ. Καυκά : όπ. αν, Ερμ. ΑΚ όπ. αν.).

2) Ο συνήθης χρόνος παραγραφής των αξιώσεων ήταν, σύμφωνα με το πριν από τον Α.Κ. δίκαιο, τα 30 έτη (άρθρο 1 Ν. ΓΧΞ/1910) και άρχιζε από τότε που ήταν δυνατή η άσκηση αγωγής για την ικανοποίηση του προσβληθέντος δικαιώματος (Π. Καλλιγά : «Σύστημα Ρωμαϊκού Δικαίου καθα εν Ελλάδι πολιτεύεται» Τόμος Α. Αθήναι 1930 σ. 302-308).

3) Οι διατάξεις του ΑΚ για την παραγραφή εφαρμόζονται και στις αξιώσεις εκείνες που υπήρχαν κατά την εισαγωγή του χωρίς να έχουν παραγραφεί. Όμως, η έναρξη του χρόνου παραγραφής αυτών των αξιώσεων κρίνεται με βάση το πριν από αυτόν δίκαιο. Σε περίπτωση που ο χρόνος παραγραφής του ΑΚ, ο σχετικός με αυτές τις αξιώσεις, είναι βραχύτερος από τον αντίστοιχο χρόνο του προγενεστέρου του δικαίου, λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος του ΑΚ και η έναρξη του υπολογίζεται από την 23-2-1946, ημερομηνία εισαγωγής του ΑΚ κατά το (άρθρο 18 του Εισ. Ν.Α.Κ. (Εφ. Ιωαν. 3/1956 ΝοΒ 4.516).

III)

Από την υπηρεσία, η οποία έθεσε το εξεταζόμενο ερώτημα, δόθηκαν τα παρακάτω στοιχεία.

α) Με το 1303/17-2-1934 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Σάμου Ν. Κυράνη ο Ο.Δ.Ε.Π. Σάμου παρεχώρησε στο Ελληνικό Δημόσιο την χρήση αγροκτήματος εκτάσως 68 περίπου στρεμμάτων, κειμένου στους Μύλους Σάμου, το οποίο ανήκε στην Ιερά Μονή Μεγάλης Παναγίας Σάμου, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την ίδρυση σε αυτό προτύπου κτήματος, περιλαμβάνοντος ειδικό φυτώριο αμερικανικών κλημάτων και οπωροφόρων δένδρων, δενδροκομείου και μικρή άμπελο και γενικά προς επιστημονική εκμετάλλευση, κατά τα οριζόμενα από το Υπουργείο Γεωργίας.

Παράλληλα, συμφωνήθηκε ότι το Ελλ. Δημόσιο είχε υποχρέωση αποδόσεως της χρήσεως του αγροκτήματος στον Ο.Δ.Ε.Π. Σάμου, μόλις θα έπαυε η χρήση του για τους πιο πάνω σκοπούς.

β) Το προαναφερόμενο αγρόκτημα, όπως προκύπτει από το ερευνώμενο ερώτημα, είναι ανενεργό και σχεδόν εγκαταλελειμμένο.

γ) Η Ιερά Μονή Μεγάλης Παναγίας Σάμου και η Ιερά Μητρόπολη Σάμου και Ικαρίας με την από 3-1-2000 εξώδικη πρόσκλησή τους προς το Ελλ. Δημόσιο, που επιδόθηκε νόμιμα στο Υπουργό Γεωργίας στις 7-1-2000, επικαλούνται την εγκατάλειψη του ως άνω αγροκτήματος και ζητούν την απόδοσή του στην προαναφερομένη μονή. Από την πιο πάνω πρόσκληση προκύπτει, ότι ο Μητροπολίτης Σάμου τον Νοέμβριο του 1996 ζήτησε από τον Υπουργό Γεωργίας την απόδοση του ιδίου αγροκτήματος στην παραπάνω μονή για τον προαναφερόμενο λόγο.

δ) Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Σάμου ζήτησε από το Ελλ. Δημόσιο να της παραχωρήσει την χρήση αυτού του αγροκτήματος για την παραγωγή φυτών (έγγραφο της 19-3-01 Γενικής Δ/σεως Φυτ. Παραγωγής - Υπουργείου Γεωργίας).

IV)

Από τον συνδυασμό των όσων αναφέρονται στα κεφάλαια II και III της παρούσας προκύπτουν τα ακόλουθα :

1) Η σύμβαση, η οποία καταρτίστηκε με το 1303/1934 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Σάμου Ν. Κωράνη ήταν χρησιδάνειο, που τα παραγωγικά του γεγονότα συντελέστηκαν πριν την ισχύ του Α.Κ., με αποτέλεσμα να διέπεται από το προγενέστερο του Α.Κ. δίκαιο (άρθρο 24 Εισ. Ν.Α.Κ.).

Με την πιο πάνω σύμβαση ο Ο.Δ.Ε.Π. Σάμου, που είχε το έτος 1934 την διοίκηση και την διαχείριση της μοναστηριακής περιουσίας της Σάμου (Ν. 5185/1931, Π.Δ. 26-1 / 2-2-1932) χρησιδάνεισε στο Ελλ. Δημόσιο το

περιγραφόμενο σε αυτό αγρόκτημα για να χρησιμοποιηθεί για τους σκοπούς, που αναφέρονται παραπάνω.

Από το ως άνω συμβόλαιο συνάγεται ότι αυτό το αγρόκτημα ανήκε στην Ιερά Μονή Μεγάλης Παναγίας Σάμου. Το αναφερόμενο στο ίδιο συμβόλαιο, ότι το αγρόκτημα ανήκει κατά νομή και κυριότητα στον Ο.Δ.Ε.Π. Σάμου, αποδεικνύεται αναληθές α) από την αναφορά στο συμβόλαιο, ότι ανήκει στην παραπάνω μονή, β) από την νομοθεσία περί Ο.Δ.Ε.Π., από την οποία προκύπτει ότι είχε την διοίκηση και την διαχείριση της μοναστηριακής περιουσίας, όχι την κυριότητά της και γ) από την αναφορά, ότι ο Ο.Δ.Ε.Π. Σάμου το απέκτησε από πολλών ετών συνεπεία αφιερώσεως, η οποία ήταν αδύνατη προς Ν.Π.Δ.Δ. (Ο.Δ.Ε.Π.), και μάλιστα συσταθέν το έτος 1932.

Η ως άνω μονή διατήρησε την κυριότητα του αγροκτήματος και το Ελληνικό Δημόσιο απέκτησε την απλή φυσική εξουσία του, προκειμένου να το χρησιμοποιήσει σύμφωνα με τους όρους του χρησιδανείου.

Παράλληλα, το Ελλ. Δημόσιο είχε υποχρέωση να επιστρέψει το αγρόκτημα μετά την χρήση του. Σε περίπτωση αθετήσεως αυτής του της υποχρεώσεως μπορούσε να ασκηθεί κατ' αυτού η σχετική αγωγή (actio commodati directa).

2) Η διοίκηση και η διαχείριση αυτού του αγροκτήματος, που το έτος 1934 γινόταν από ειδικό συμβούλιο (ΠΔ 26-1 / 2-2- 1932), περιήλθαν το έτος 1987 στον Ο.Δ.Ε.Π. (άρθρο 1 Ν. 1700/87).

3) Οι ιερές μονές της Σάμου δεν συμβλήθηκαν στη σύμβαση που κυρώθηκε με τον Ν. 1811/88.

Επομένως, οι μονές αυτές διατήρησαν την κυριότητα της ακίνητης περιουσίας τους, η οποία ουδέποτε περιήλθε στο Ελληνικό Δημόσιο, αφού οι διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 1700/87 κρίθηκαν μη νόμιμες (Ευρ. Δικ. Ανθρ. Δικ. 10/1993/405/483-484/9-12-1994, άρθρο 28 Συντάγματος).

4) Μετά την κατάργηση του Ο.Δ.Ε.Π. η Ιερά Μονή Μεγάλης Παναγίας Σάμου έχει και την διοίκηση και διαχείριση του πιο πάνω αγροκτήματος, που

ανήκει στην ακίνητη περιουσία της (άρθρα 2 και 3 του Ν. 1811/88, 55 του Ν. 2413/96).

Επομένως, η μονή αυτή ορθώς για πρώτη φορά δια του μητροπολίτη Σάμου το έτος 1996 ζήτησε την απόδοση του αγροκτήματος αυτού, αφού, όπως ομολογείται από πλευράς Δημοσίου, το αγρόκτημα είναι ανενεργό και σχεδόν εγκαταλελειμμένο, δηλαδή δεν το χρησιμοποιεί για τον σκοπό για τον οποίο το χρησηδανείσθηκε.

Έτσι, παρίσταται νόμιμο το αίτημα της ίδιας μονής για απόδοση σε αυτή του προαναφερομένου αγροκτήματος, που περιέχεται στην από 3-1-2000 εξώδικη πρόσκληση της.

Η τυχόν εκ μέρους του Ελλ. Δημοσίου άρνηση αποδοχής του ως άνω αιτήματος θεωρείται, πλέον ή βέβαιο, ότι θα οδηγήσει σε άσκηση αγωγής της προαναφερομένης Ι.Μονής κατ' αυτού, με αίτημα την απόδοση του αγροκτήματος, η οποία, σύμφωνα με τα προαναλυθέντα, εκτιμάται ότι θα ευδοκιμήσει.

Δεδομένου δέ ότι η προσβολή των δικαιωμάτων του χρήστη αρχίζει από την άρνηση του χρησαμένου να αποδώσει το πράγμα (Εφ. Κρ. 1081/72 Αρμ. 17.33), η παραγραφή της διεκδικητικής αγωγής της προαναφερομένης μονής, η σχετική με το ως άνω αγρόκτημα, άρχισε, σύμφωνα με τα προλεχθέντα, το έτος 1996, άλλως την 3-1-2000, όταν το Ελλ. Δημόσιο με την άρνηση της αποδόσεως του αντικατέστησε την νομή του (Εφ.Θεσ. 1487/71 Αρμ. 26.131, Εφ.Ναυπλ.81/57 ΝοΒ 5.888, ΑΠ 580/70 ΝοΒ 18.1462). *Επομένως δεν έχει σπείρα παραγραφής, αφού*
 ο χρόνος αυτής είναι 20 έτη (άρθρο 18 Εισ. Ν.Α.Κ.). *ΣΠ*

V)

Συνακόλουθα με όλα τα παραπάνω, στο ερευνώμενο ερώτημα, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, αρμόζει η απάντηση ότι το Ελληνικό Δημόσιο οφείλει να αποδώσει το προαναφερόμενο αγρόκτημα στην Ιερά Μονή Μεγάλης Παναγίας Σάμου. _

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 7/16/2002

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

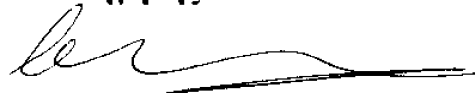

Κωνσταντίνος Ε. Μπακάλης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Ευστράτιος Συνοίκης

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.